

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Дмитро Анатолійович ВЛАСЕНКО,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0003-2672-8745>*

Зарубіжний досвід - це сукупність знань, практик, методів і технологій, накопичених у різних країнах світу, які можуть бути використані для вирішення певних завдань або проблем в іншій країні. Цей термін часто використовується в контексті аналізу та запозичення кращих практик з інших країн для застосування в національній економіці, освіті, медицині, управлінні та інших сферах. Основні аспекти зарубіжного досвіду включають міжнародний обмін знаннями, що може здійснюватися через конференції, семінари, стажування та інші форми співпраці між експертами різних країн. Зарубіжний досвід також передбачає адаптацію кращих практик, які вже довели свою ефективність в інших країнах, для вдосконалення національних політик і стратегій. Окрім успішних прикладів, корисним є й вивчення помилок інших країн, щоб запобігти аналогічним ситуаціям у своїй країні.

Також зарубіжний досвід часто включає в себе нові технології та інновації, які можуть бути впроваджені для підвищення ефективності виробництва, управління або надання послуг. Важливо враховувати правові та культурні аспекти, оскільки зарубіжний досвід повинен бути адаптований до національних умов, зокрема правових норм і культурних особливостей, щоб бути ефективним.

Аналіз зарубіжного досвіду також може сприяти розвитку міжнародної співпраці та налагодженню партнерських відносин між країнами. Це особливо актуально у глобалізованому світі, де вирішення багатьох проблем вимагає спільних зусиль і колективних дій. Обмін знаннями і досвідом між країнами може стати основою для нових ідей і підходів, що сприятимуть вирішенню глобальних викликів, таких як зміна клімату, боротьба з бідністю, забезпечення сталого розвитку та інші.

Аналіз зарубіжного досвіду впровадження правового режиму воєнного стану надає цінні приклади, які можуть бути корисними для України. У різних країнах існують різні підходи до введення воєнного стану залежно від національних особливостей, історичних обставин і правових традицій. Наприклад, у Сполучених Штатах механізм воєнного стану рідко застосовується на федеральному рівні, але більше відомий на рівні штатів під час кризових ситуацій. У США діють численні законодавчі акти, що регулюють порядок дій у разі надзвичайних ситуацій, як-от Закон про надзвичайні повноваження (War Powers Act) та Закон про інтернування під час Другої світової війни.

У США федеративний устрій забезпечує розподіл влади між федеральним урядом і окремими штатами. Це означає, що в умовах надзвичайного стану, включаючи військовий стан, рішення можуть прийматися на рівні штатів, що має значний вплив на реалізацію заходів. Наприклад, під час Другої світової війни та після терористичних атак 11 вересня 2001 року штати мали можливість впроваджувати власні обмеження та заходи безпеки, які доповнювали федеральні рішення. Це дозволяє штату адаптувати заходи відповідно до специфічних умов і потреб, що підвищує гнучкість управління.

Франція має досвід введення надзвичайного стану, особливо у зв'язку з терористичними загрозами. Закон про надзвичайний стан 1955 року дозволяє уряду запроваджувати особливий режим, який включає розширені повноваження для правоохоронних органів, зокрема право проводити обшуки без судового ордеру, обмежувати свободу пересування та інші заходи [1].

Цей досвід може бути корисним для України, оскільки Франція демонструє, як можна інтегрувати заходи безпеки в рамках правового поля, не порушуючи демократичні принципи. Україна може розглянути можливість адаптації подібних положень для забезпечення швидкої реакції на надзвичайні ситуації, зокрема в умовах воєнного стану.

Ізраїль живе в умовах постійної загрози з боку сусідніх держав і терористичних організацій. У зв'язку з цим країна розробила складну систему правових заходів. У випадку надзвичайного стану Ізраїль може запровадити різні обмеження, такі як комендантська година, мобілізація резервістів та інші заходи. Для України корисним буде вивчення ізраїльського досвіду в частині інтеграції заходів забезпечення національної безпеки в повсякденне життя, зокрема створення правових механізмів, які дозволяють швидко адаптуватися до нових загроз [2, с. 325].

Польща як член НАТО має законодавство, яке регулює введення воєнного стану в умовах загрози національній безпеці. Закон про надзвичайний стан дозволяє уряду запроваджувати різні заходи, такі як обмеження свободи зібрань, цензура, посилення прикордонного контролю тощо. Цей досвід може бути використаний Україною, зокрема в частині інтеграції заходів національної безпеки з європейськими стандартами та принципами [3].

Велика Британія має унікальний досвід введення воєнного стану, зокрема під час Другої світової війни. Закони воєнного часу дозволили уряду здійснювати повний контроль над економікою, ресурсами та населенням для забезпечення перемоги у війні. Такі заходи включали цензуру, націоналізацію виробництва, мобілізацію населення та багато інших. Для України цей досвід може бути корисним у частині розробки механізмів мобілізації ресурсів і контролю над економікою в умовах тривалої війни або бойових дій.

Комунікація з громадськістю під час воєнного стану також є важливим аспектом. У Великій Британії значна увага приділяється інформуванню громадян за допомогою офіційних джерел, таких як урядові сайти та прес-конференції. Це допомагає уникнути паніки та забезпечити прозорість у вирішенні кризових ситуацій. Регулярні оновлення інформації сприяють

тому, щоб громадяни мали чітке уявлення про заходи, які вживаються, і могли планувати свої дії відповідно.

Таким чином, адаптація зарубіжного досвіду в Україні може значно підвищити ефективність реалізації заходів правового режиму воєнного стану, проте потребує ретельного аналізу та врахування національних особливостей. Впровадження кращих зарубіжних практик та їх адаптація до українських умов стане запорукою не лише підвищення обороноздатності країни, а й забезпечення правової та соціальної стабільності в умовах надзвичайних ситуацій.

Список використаних джерел:

1. Loi n 55-385 du 3 avril 1955 relative à l'état d'urgence. Dernière mise à jour des données de ce texte // Legifrance. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000695350>.
2. Терентьева А. Досвід держави Ізраїль щодо управління безпекою цивільного населення в умовах кризових ситуацій. *Науковий вісник: Державне управління*. 2023. № 2(14). С. 310-333.
3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej // ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20021561301>.